

‘Deze verschillen duiden op een hoge kwaliteit van de biodynamisch geteelde rassen’

Levenskracht in beeld

Wat kan beeldvormend onderzoek vertellen over de vitaliteit van zaadvaste rassen in vergelijking met hybride rassen? Onderzoekster Gaby Mergardt deed voor Kultursaat vergelijkend onderzoek met koperkristallisaties. Tuinder Henk Wansink schrok van de chroma van zijn eigen prei. Tekst | Ellen Winkel

Wortel van het Kultursaat-ras Fine

Wortel van het hybride ras Senator F1

Prei van een Kultursaat-teeltlijn

Prei van het hybride ras Megaton F1

Foto: s. Kultursaat

Verschillende rassen worden op dezelfde akker naast elkaar gezaaid, zodat de bodem, de weersomstandigheden en de teeltmaatregelen precies gelijk zijn. Op deze manier doet Kultursaait (zie pag 7) vergelijkend onderzoek naar de kwaliteit van rassen, onder andere via koperkristallisatie-onderzoek. De Duitse onderzoekster Gaby Mergardt schreef hierover onlangs een artikel, dat online* te lezen is.

De afbeeldingen links tonen de kristalbeelden die Mergardt maakte van verschillende rassen van wortels en prei. Het sap van deze producten is gemengd met koperchloride. Wanneer je dit op een petrischaaltje druppelt en laat indampen volgens een gestandaardiseerde methode, ontstaat een patroon van naaldvormige kristallen.

Chroma's zijn een andere manier om levenskrachten in een product zichtbaar te maken. Een chroma wordt gemaakt door de groente (of iets anders wat je wilt onderzoeken) te vermalen en met hulpstoffen in een ronde filter te laten trekken.

Kristallisaties

Door vele kristalpatronen met elkaar te vergelijken, hebben koperkristallisatie-experts geleerd ze te interpreteren. Zo hebben ze onderzocht wat de kenmerken zijn van kristalbeelden van onrijpe, rijpe en overrijpe producten. Bij het kristalbeeld van Senator F1, een hybride wortelras, valt op dat het de kenmerken van onrijpheid vertoont: de naalden zijn met elkaar verkleefd en er zijn geen duidelijke hoofdtakken. Het zaadvaste wortelras Fine, dat door Kultursaait is ontwikkeld, heeft een krachtige structuur met

gelijkmatige naalden en takken die je tot de rand kunt volgen. Dit is het beeld van een mooi tot rijping gekomen product. De prei liet iets anders zien (zie afbeelding): de hybride prei vertoont kenmerken van een overrijp product, terwijl de zaadvaste prei weer rijpheid laat zien. Er zijn meer vergelijkingen gemaakt. Bij de vergelijking van Lady Lou, een nieuw paprikaras van Kultursaait, en de hybride paprika Ferrari F1, veel gebruikt in biologische teelt, geeft de hybride ook een onrijp beeld. Bij bloemkool toonde het zaadvaste ras een krachtiger structuur.

Mergardt concludeert in het artikel: 'Deze resultaten laten zien dat de zaadvaste rassen van Kultursaait in alle vier de voorbeelden kenmerken van rijpheid vertonen. Daarentegen hebben de referentiehybriden onrijpe en overrijpe kenmerken. Deze verschillen duiden op een hoge kwaliteit van de biodynamisch geteelde rassen en onthullen hun

'Zaadvaste prei van kunstmestgrond gaf een levendiger beeld dan hybride prei van BD-grond'

enorme potentieel.'

'Zolang teelt en handel zijn gefocust op opbrengst en uniformiteit, zullen hybride rassen hun dominantie in de biologische teelt behouden. Daarom is het belangrijk consumenten voor te lichten over deze kwaliteitsverschillen. Door publicatie van de onderzoeksresultaten van koperkristallisaties kan bewustzijn gecreëerd worden en daarmee het vermogen om keuzes te maken met betrekking tot de kwaliteit van rassen.'

De chroma van de hybride prei van Henk Wansink (links) toont nauwelijks karakter, kleur of inhoud. Volgens Theo Georgiades, die veel ervaring heeft met de interpretatie van chroma's, heeft het hybride gewas geen kern, geen hart, geen pit en is de plant steriel. De chroma van de AH-prei (midden) toont ook geen geweldige kwaliteit, maar is minder grijs en heeft meer kleur en karakter dan de prei van Henk, hoewel alleen een buitenrand zichtbaar is. De prei uit een moestuin (rechts), biologisch geteeld op eigen grond vanuit zaad (herkomst onbekend), ziet er beter uit: het beeld is veel vollediger, al is de kern niet gevuld. Er zit een radiaire straling in en meer harmonie, kleur en karakter.

Chroma's

"De chroma van mijn prei was echt een deceptie," vertelt Henk Wansink van BD-tuinderij De Meander. Samen met Theo Georgiades, expert op het gebied van chroma's, onderzocht hij verschillende groentes. Henk had verwacht dat zijn prei, geteeld op grond die toen al meer dan 25 jaar BD was, een mooi vitaal beeld zou tonen. Maar dat viel tegen (zie afbeelding op pag 11). "Heel frappant. Ik kon eerst niet geloven dat dit de chroma van mijn prei was. Er zat helemaal geen inhoud in! Terwijl de prei die bij Albert Heijn was gekocht een levendiger beeld gaf. We zijn toen gaan nadenken: mijn prei was van een hybride ras. Van AH hadden we van die hele korte prei. De gangbare telers zaaien die rechtstreeks in de akker en daar gebruiken ze altijd zaadvaste

rassen voor. We zagen dus dat zaadvaste prei van kunstmestgrond een meer levend beeld gaf dan hybride prei van BD-grond. Al die moeite die je stopt in het verzorgen van een vruchtbare aarde ... Dan ga je wel nadenken. Met hybriden klopt gewoon iets niet."

"Wij willen het leven verzorgen en dat zit ook in de plantintegriteit. Dus alles wat we zelf zaaien is zaadvast. Maar prei zelf opkweken vinden we teveel gedoe, dus we bestellen plantgoed bij Jongerius. Helaas heeft hij niet standaard zaadvaste prei. Hij wil best een zaadvast ras opkweken – 'als de klant dat wil dan doen we dat', zegt hij – maar dan moet hij minimaal 10.000 planten kunnen afzetten en wij hebben er per keer maar een dikke 2.000 nodig. Sinds kort heeft Jongerius wel zaadvaste kool-

rabi, Superschmelz. Die is heel lekker, supersappig, maar ziet er wat grof uit. Door het project Divers en Dichtbij van Odin (zie pag 37) is daar nu genoeg vraag naar, dus kan ik gewoon 2.000 plantjes bestellen bij Jongerius. Dus zo werkt het: als de vraag groeit, dan kan het. Het is een kwestie van bewustzijn." [LA]

Oproep: bestel samen zaadvast plantgoed

Ben jij ook een tuinder die plantgoed wil van zaadvaste rassen, maar die hybride planten bestelt omdat er geen zaadvaste beschikbaar zijn? Laat het weten aan Edwin Nuijten van Stichting Zaadgoed via enuijten@yahoo.com. Hij koppelt telers, zodat ze samen een grote bestelling van een zaadvast ras kunnen doen bij het plantopkweekbedrijf.

Naschrift: Henk Wansink overleden

Nadat we Henk Wansink spraken voor dit artikel bereikte ons het bijzonder droevige bericht dat hij plotseling, op 3 mei 2019, is overleden. Op zijn kaart stonden deze mooie woorden: 'De cirkel is rond. Onze bevlogen, inspirerende toekomstdenker is niet meer. Hij leefde vanuit een diep vertrouwen; optimistisch en verbindend. Op De Meander realiseerde hij zijn idealen: "Het gaat om de levende bodem." Complete landbouw met bijen, regenwormen en uiteindelijk ook koeien. Je visie en levenswerk leven voort, net als jij in ons.'

*Het artikel van Gaby Mergardt Biologisch-dynamisch gezüchtete Sorten und Hybriden im Vergleich, erschienen in Kultursaat e.V. – Einblicke in das Jahr 2018, is naar het Nederlands vertaald en te lezen via bdvereniging.nl/zaaiers

Ellen Winkel, schrijfver, spreker, coach. 'Iedere gedachte of handeling is een zaadje voor de toekomst'

